

IX.

Ž I V O T S V. V Á C L A V A.

Přeložil Josef Truhlář.

Passio s. Uendezlavi martyris.

Crescente fide christiana in illis diebus dei nutu et ammonitione sponte dux Poenorum nomine Zputigneus una cum exercitu nec non et omni populo suo sordes idolorum abiciens baptizatus est. Isque moenibus condidit ecclesiam s. dei genitricis Mariae, et aliam quoque in honorem s. Petri principis apostolorum, in quibus dei gratia largiente plurima operata sunt prodigia. Cumque praefatus vir venerabilis transisset de hoc saeculo, omnes populi, qui eius fuerant, congregantes se elegerunt fratrem eius iuniorem nomine Wratizlaum ducem et principem pro eo. Qui etiam in religione christiana magnopere perseverabat, quique construxit ecclesiam in nomine beati Georgii martyris episcopi. Cuius filius maior beatus Uendezlavus dei instinctu ab ineunte aetate semper desiderabat discere litteras, et optans pater eius desiderium animi ipsius perficere, misit eum in civitatem nuncupatam Budceam, ut ibi disceret psalterium a quodam presbytero nomine Uenno. Tunc beatus Uendezlaus capaci mente gratanter coepit discere, de die in diem melius meliusque proficiens.

Postea autem migravit pater eius de hoc mundo. Interea convenerunt omnes populi regionis illius, et elegerunt beatum Uendezlavum ducem pro patre suo, et sedere eum fecerunt in throno ipsius. Tum praedictus illustris puerulus permanens in principatu minime discessit a disciplina. Fidelis namque erat et sapiens, et verax in sermone, et iustus in iudicio. Et cum iudices illius aliquem condemnare volue-

Utrpení sv. Václava mučenika.

Za onoho času šíření víry křesťanské vnutnutím a pobádáním božím vévoda Český Spiti-bněv zároveň s vojskem a všim lidem svrhnuv ohavu modloslužby pokřtěn jest. Týž vystavěl chrám svatě boží rodičky Marie a jiný k počtě svatého Petra, knížete apoštolů, v nichž s milostí boží přemnohé zázraky se děly. Když zmíněný ctihodný muž vykročil z tohoto života, všichni národové jeho shromáždívše se vyvolili bratra jeho mladšího jmenem Vratislava za vévodu a knížete na místě jeho. Týž také při náboženství křesťanském pilně setrval a založil chrám ve jméno svatého Jiří mučenika biskupa. Starší syn jeho svatý Václav vnutnutím božím od prvního mládí vždy dychtiv byl učiti se vědám, a chtěje otec vyhověti přání srdce jeho poslal jej do města jmenem Budče, aby tam se učil žaltáři u jakého kněze jmenem Uenno. Tu svatý Václav chápatým duchem rád se počal učiti, prospívaje co den více a více.

Později pak sešel otec jeho s tohoto světa. I shromáždil se všechen lid země oné, vyvolil svatého Václava za vévodu na místě otcově a posadil jej na stolec jeho. Tu nadřečený vznešený jinoch zůstávaje v hodnosti knížecí nezapřel vychování svého. Byl věrný a moudrý, pravdy milovný v řeči a spavedlivý v soudech. A když soudcové jeho někoho odsouditi chtěli k smrti, vycházel on bera si záminku ihned ven, pa-

runt ad mortem, statim ille occasionem faciens exiebat foras, memorans hoc, quod dicitur in evangelio: „nolite condemnare, et non condemnabimini.“ Carceres quoque destruxit, et omnia patibula succidit. Orphanorumque fuit misericors, et pater gementium et viduarum, sauciatorumque consolator: esurientes alens, sicientibusque potum ministrans, et de vestimentis suis nudos tegens; infirmos visitans, mortuos sepeliens, hospites et peregrinos ut proprios proximos libenter recipiebat; presbyteris et clericis honorabiliter ministrans errantibus viam veritatis ostendebat. Insuper etiam humilitatem, patientiam, mansuetudinem, potissimumque caritatem observabat; per vim atque per fraudem nulli hominum aliquid abstulit, exercitumque suum non solum armis induebat, sed etiam optimis vestimentis. Haec autem et his similia ab ipso tirocinio spiritualiter activam ecclesiae vitam immitans observabat; sed et in quadragesimali tempore per arduum callem pergebat de civitate in civitatem ad ecclesias pedester discalceatus, ita ut radicitus in eius vestigiis cruor apparebat. Cilicio aspero subtus indutus, desuper vestibus regalibus circumamictus non cessavit gratias soli agere deo. Itaque in tempore messis in nocte surgens ibat latenter in agrum, et triticum metebat et portabat in humeris suis ad domum suam, et tractabat, et in molis mellebat, et cribrabat farinam: similiterque sumens idriam cum uno cliente intempestae noctis pergebat ad aquam, quam hauriens sic dixit: in nomine patris, et filii, et spiritus sancti, quamque domum afferens, ex ea cum praedicta oblatas coquebat. Simili modo nocturno silentio properabat in vineam suam cum ministro fidei, et accipientes botros intriverunt in chorum, et portabant in cellulam suam occulte, ibique calcabant illud in torculario et fuderunt in urceum. Idcirco haec faciebat, ut per hoc sacerdotes salutis hostiam offerrent domino. Sed et hoc, quod a fidelium relatione inventum est, tacendo praeterire incongruum constat, qui iam dei inspiratione praesagus erat futurorum; sed in aliis eius multis vaticiniis unam rem innotesco: quod quadam die anni circuli volventis conscendens superiorem palatium, suspiciensque per fenestram uni discipulo narravit dicens: videtur mihi hoc

mětliv jsa toho, co čteme v evangeliu: „nesuďte a nebudete souzeni.“ Boursal také vězení a šibenice všechny podtínal. Sirotkům byl milosrdný, naříkajícím a vdovám otcem, raněným útěchou; krmě hladové, napájeje žíznivé, odívaje šaty vlastními nahé, navštěvuje nemocné, pochovávaje mrtvé, hosty a cizince jako vlastní příbuzné rád přijímal; kněžím a žákům uctivě posluhoval, bloudícím cestu pravdy ukazoval. Mimo to také pokoru, trpělivost, mírnost, zvláště pak laskavost osvědčoval; násilně a lstivě nikomu ničeho neodnimal, vojsko pak své nejen zbraněmi, nýbrž i dobrými šaty odíval. Toto a podobné od svého jinošství, účinný život církevní duševně napodobě, zachovával; také v čase postním po strmých stezkách od města k městu do kostelů pěšky bos chodil, tak že dokonce v šlépějích jeho krev se ukazovala. Hrubou košili spod nose, svrchu oděn šaty královskými nepřestával díky vzdávati jedinému bohu. Pročež ve žně za noci vstávaje chodil kraďmo na pole, pšenici požínal a na ramenou svých domů nosil, mlátil, mlel a mouku čistil; a podobně přibrav jediného sluhu za bouřlivé noci s vědrem k vodě chodil, kterouž nabíraje mluvil: „ve jmenu otce i syna i ducha svatého“; z vody této domů přinášené a ze zmíněné mouky pekl oplatky. Podobně spěchával za ticha nočního do vinice své s věrným sluhou; tam natrhavše hroznů snesli na hromadu a donášeli do světničky své tajně; pak víno lisovali a nalévali do džbánu. A to činil za tím účelem, aby kněží toho užívatí mohli při oběti spásy pánu přinášené. Než také toto, čeho jsme se z vypravování bodnověrných lidí dověděli, mlčením pomínouti vidí se nám neslušno, že již tenkrát vnaknutím božím prorokoval věci budoucí; než z mnohých jiných jeho věsteb jednu zaznamenávám. Vystoupiv totiž jednoho dne do hořejší části paláce řekl jistému žáku shlédna s okna: „tento dům staršího Pavla kněze připadá mi jako opuštěný.“ Zatím matka jeho sama, kteráž nevěřila v boha, s nejukrutnějšími muži se radila; i řekli: „co učiníme, jelikož ten, který měl býti knížetem, od kněží jest pokažen a vede život mnišský?“ I vyslala ze záští muže ku tchyni své svaté stařeně zvané Ludmile, aby ji zavraždili; kteří také učinili, jak jim bylo rozkázáno. Také její duše mučienictvím ozdobena z těla vyšedši odebrala se k pánu. Než i mnohé kněze se žáky

atrium maioris Pauli presbyteri quasi desertum esse. Interea uero mater eius ipsa, quae incredula dei, cum crudelissimis viris inito consilio dixerunt: quid facimus, quia princeps debebat esse, perversus est a clericis, et est monachus? Misitque infelices viros per invidiam ad socrum suam beatissimam matronam nomine Ludmilla, ut eam interficerent, qui et fecerunt, sicut illis iussum fuerat. Cuius etiam anima exuta corpore cum palma martyrii perrexit ad dominum, et presbyteros multos cum clero privantes substantia eiecerunt de terra. Tunc impleta est eius prophetia, quam nuper praedixerat. Et ab illa die nimis increpabant minis beatissimo Vendelano optantes, ut respisceretur a doctrina, et custodiebant eum. Ipse autem iugiter occultans libellum paruum sub tegmine suo gestabat, et ubicumque inveniebat locum, cum diligentia recitabat, et gemens graviter nimis doluit cordis illorum caecitatem. Denique cum hi omnes praedicti malivoli irent ad immolandum demoniis agnos atque porcellos, ut ederent ex his nefandissimis hostiis; ipse autem oportunitatem quaerens subtraxit se ab eis, et nunquam contaminatus fuit in escis eorum. Itaque et potum, quod eis propinabant, numquam gustavit. Cum autem factus esset vir, convocavit omnes viros suos et matrem, et exprobravit incredulitatem illorum et duritiam cordis dicens: cur me prohibuistis discere legem domini dei mei, et servire illi soli? Et si hactenus in vestra fui potestate, ammodo tamen non obediens vobis deo volo servire: et reduxit de exilio presbiteros et clericos cum gaudio magno: et apertae sunt ecclesiae, et gaudere coepit religio christiana, et diabolo fiebant plurima detrimenta. In tempore autem illo multi sacerdotes de provincia Bavoriorum et de Svevia audientes famam de eo confluebant cum reliquiis sanctorum et libris ad eum. Quibus omnibus habunde aurum, et argentum, crusinas et mancipia, atque vestimenta hilariter, prout unicuique opus erat, praestabat. Hi quoque omnes magistri mirabantur in doctrina eius. Poterat namque imitator fore psalmistae, qui in spiritu dixit: „super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est.“ In cuius etiam mente sola praetiosae margaritae claritas fulgebat, cuique dominus tantam gra-

oloupili a vyhnali ze země. I naplněno jest nedávné proroctví jeho. A od toho dne brozili svatému Václavu, žádajíce, aby zmoudřel a od pravé víry se odvrátil; i střežili jej. On sám pak neustále skrytu pod šatem nošival malou knížku, a kdekoli slušného místa nalezal, pilně z ní se modlival a vzdýchaje přehořce želel zaslepenosti srdcí jejich. Když pak tito všichni jmenovaní zlomyslníci chodili obětovat modlám beránky a selata, aby z ohavných obětí těchto pojedli: on sám vyhledávaje zámínky odloučil se od nich, a nikdy poskvrněn nebyl při hodech jejich. Ani také nápoje, který jim připravovali, nikdy neokusil. Došel pak věku mužského povolal všechny muže k sobě i matku, a vytýkaje jim nevěru jejich a zatvrzelost srdce řekl: „proč jste mi bránili učiti se zákonu pána boha mého a sloužiti jemu? A byl-li jsem posud v moci vaší, od dneška nebudu poslouchati vás a budu sloužiti bohu.“ I povolal zpět z vyhnanství kněze a žáky s veselím velkým, otevřeny jsou chrámy a zaradovalo se náboženství křesťanské, ďábel pak utrpěl újmu převelkou. Toho času mnoho kněží ze země Bavorské a ze Švábské uslyševše pověst o něm v zástupech valilo se k němu s ostatky svatých a s knihami. Těmto všem uděloval štědře zlata a stříbra, krzen a majetku, ba i rád šatstva, jak kdo čeho potřeboval. Také všichni učitelé tito divili se učenosti jeho; neboť mohl napodobiti žalmistu, jenž s nadšením zvolal: „nade všechny učitele své porozuměl jsem, neboť důkazy tvé jsou myšlením mým.“ V duši jeho jasnost vzácné perle se skvěla, a uděliti mu ráčil pán tak velké milosti, že také z bojů co vítěz vyšel. U vzezření byl velebný, tělesně pak neposkvrněný, tak že co mládenec umříti horoucně si přál. Vlídne mluvil k vojínům, ty však, o kterých věděl, že jsou surovci a že se toulají bez přičiny, neb že v krčmách popíjejí a od pravé víry odpadávají, ihned k stolici přivázati a přísně mrskati dal. Ve dne ani v noci modliti se nepřestával, proti odvěkému pak nepříteli štít víry vždy měl pohotově a neviditelný meč ducha svatého, který jest slovo boží. Byl bez odporu pravý ctitel boží, a mnohé podle příkázání apoštola domlouváním, důtklivým prosením, vytýkáním k hodům otce vyzýval, a vysvobodiv z moci ďábelské a uveda do lůna svatě matky církve stále krmil pokrmem božským. Tu

tiam conferre dignatus est, ut et praeliis victor extitit. Vultu procerus, et corpore castus, ita ut coelebs libenti animo optabat vitam finire. Blandum habebat contra milites eloquium, quos autem sciebat inmites et vagantes sine causa, vel in tabernis bibentes, et a doctrina recedentes, statim illos mensae pronos alligans districte flagris verberabat multis; et non in die neque in nocte ab oratione vacabat. Semper contra antiquum hostem scutum fidei sumebat et invisibile spiritus sancti gladium, quod est verbum dei. Erat namque sine querela verus dei cultor, et multos secundum apostoli praecepta arguendo, obsecrando, increpando ad coenam patris familias invitabat, eosque ereptos a diabolica potestate, in gremio sanctae matris ecclesiae constitutos, assidue divinis dapibus nutriebat. Tunc autem frater eius iunior et peior nomine Boleslavus diabolica fraude deceptus, cum impiis malignum inierunt consilium contra praedictum virum beatum, ut eum perderent. Ipse vero sciebat, et sicut homo in aestu diei foenilem metens sitiet aquam, ita ipse procul dubio desiderabat martyrium percipere; sed non de manu fratris sui, quia diligebat eum, et sciebat ob hoc eum minime evadere gehennam perpetuam. Eo namque tempore cogitavit templum aedificare domino, et per nuncios sciscitavit urbis Radesbonae episcopum religiosum, nomine Tutum, dicens: pater meus aedificavit templum domino deo, ego autem cum tua licentia similiter opto condere ecclesiam domino deo in honorem sancti Viti martyris Christi. Episcopus autem Tutus expandit manus suas cum gratiarum actione ad dominum ovans et dicens: haec narrate filio meo felici Venzelavo dicentes: jam ecclesia tua constat ante dominum deum venustissime constructa. Cumque narrassent secundum iussionem episcopi, valde gavisus fuit, et convocatis omnibus deo opitulante ipse incipiens miro ordine fundavit ecclesiam in nomine sancti Viti. In tempore autem illo voluit ire Romam, ut papa eum indueret vestibus monasticis, et pro dei amore relinquere voluit principatum, et dare illud fratri suo; sed non potuit propter ecclesiam praenominatam, quia nondum perfecta esset. Tunc frater eius praedictus, sicut et olim cum impiis facto consilio misit nuncium, ut eum frau-

ale bratr jeho mladší a horší, jmenem Boleslav, podveden ďabelskou lstí proti svatému muži se zlosyny ohavně se uradil, aby jej zabili. On sám však věděl o tom, než jako člověk za vedra denního seno sekoucí žizní po vodě, tak asi toužil dojítí mučeníctví, však nikoli rukou bratra svého, poněvadž jej miloval a věděl, že pro to by neušel věčnému peklu. Toho času uzavřel vystavěti chrám hospodinu; i dal se otázati skrze posly nábožného biskupa Řezenského, jmenem Tutona, řka: „otec můj vystavěl chrám pánu bohu, také já s povolením tvým přeju si založiti chrám ku počtě svatého Vítá, mučenika Kristova.“ Biskup pak Tuto rozpjal ruce díky vzdávaje pánu a já-sáje řekl: „již chrám tvůj stojí před pánem bohem nejozdobněji vystavený.“ Když vypravovali jemu poslové, jak jim byl přikázal biskup, zardoval se velmi a svolav všecken lid s pomocí boží sám základy položil chrámu svatého Vítá. Toho času chtěl jíti do Říma, aby jej papež oděl oděvem mnišským, a z lásky k bohu vzdáti se chtěl důstojenství knížecího a odevzdati je bratru svému; ale nemohl, poněvadž svrchu jmenovaný chrám ještě nebyl dostaven. Tu bratr jeho nahoře zmíněný, jak byl se zlosyny uzavřel, poslal posla lstivě jej pozvat do domu svého jakoby k hostině, než spíše k zavraždění jej pozval; on sám pak o tom věděl. A když přišel čas, aby šel, pozdravil všechny přátele své a vydal se na cestu; a ještě onoho dne hodoval s ukrutnými nepřáteli těmito. Tu-jistý člověk nachýliv se k uchu jeho řekl šeptmo: „uteč, pane můj, jak rychle můžeš, poněvadž tito chtějí tě zavraždit.“ On ale nechtěl, nýbrž vrátil se mezi hodovníky, a přijímaje číši bez bázně přede všemi zvýšeným hlasem promluvil: „ve jmenu svatého Michaela archanděla vypijeme číši tuto modlice se, aby uvedl nyní duše naše k pokoji radování věčného. Amen.“ V noci pak oné před jitem následujícího dne, jakož pravidelně činival, šel do chrámu k modlitbě ranpi. I potkav bratra řekl k němu: „včera velmi jsi nám posloužil; přijmi mnoho díky od pána.“ Onen ale dobyv meče z pochvy a udeřiv muže svatého do hlavy odpověděl: „a takto dnes chci ti posloužiti.“ I vyteklo sotva trochu krve, poněvadž síly pozbyl (Boleslav) strachem hrozným; i mohl svatý Václav lehkou překonati jej, poněvadž meč vyrval

dolenter invitaret in domum suam quasi ad convivium, sed potius ad necandum; ipse autem ex hoc certus esset. Et cum tempus venisset proficiscendi, ultimum salutavit omnes amicos suos, et profectus est protinus: et die illa fuit in convivio cum his insensatis inimicis. Tunc quidam homo inclinans se ad eius aurem dixit susurrando: fuge, domine mi, quantocius, quia hi modo volunt te occidere. Ipse vero noluit, et rursus in convivium introivit, accipiensque calicem intrepidus coram omnibus alta voce ait: in nomine beati Michaëlis arcangeli bibemus calicem istum precantes, ut introducat nunc animas nostras in pacem exultationis perpetuae amen. In nocte quoque illa ante auroram diei futuri, sicut et crebro, normali usu ibat ad matutinum. Occurrit autem ei frater eius, ad quem dixit: heri valde ministrasti nobis, et habes multam gratiam a domino. Ille quoque erepto ense de vagina, et percutiens in sancti viri caput, respondit: et sic hodie volo ministrare. Et vix eius sanguis emanavit, quia inpotens erat prae pavore horribili. Et beatus Uendezlavus facile potuisset superare eum, quia gladium abstulit de manu eius; sed non voluit semetipsum polluere. Ille vero vociferabatur dicens: eia ubi estis? adjuvate me. Tunc illi omnes malivoli accurrentes de latebris cum gladiis et lanceis multis vulneribus laniantes occiderunt eum. Cuius etiam anima in illo campo certaminis huius vitae liberata de ergastulo, sanguine laureata migravit ad dominum IIII Kalen. Octobris. Eiusque exanime corpus rapientes posuerunt in monumento, et eius innocentem sanguinem, qui aspersus erat in terram et in tabulas, aqua lavantes absterserunt. Cumque alia die mane surrexissent, viderunt in eodem loco sanguinem effusum, quem iterum aqua lavantes absterserunt. Cumque surrexissent tertia die, rursus viderunt sanguinem effusum in loco praedicto, quem tertia vice aqua lavaverunt. Illico forsitan cursu rapido venientes in civitatem Pragam omnes amicos eius peremerunt, et clericos eius persecuti sunt, ut scriptum est: percutiam pastorem, et dispergentur oves. Illi autem homicidae, qui eum occiderunt, a demoniis exagitati fugerunt, et ulterius non comparuerunt, alii ex eis latrantes ut canes, et stridentes dentibus

z ruky jeho; ale nechtěl sama sebe poskvřniti. Onen ale křičel řka: „aj kde jste? pomozte mi!“ Tu oni všichni zlosynové přiběhše ze skryší s meči a oštěpy ranami mnohonásobnými zavraždili jej. I odešla duše jeho na onom místě vysvobozena ze žaláře tohoto života mučnickým ozdobena k pánu dne 28. září. I vložili mrtvolu jeho rychle do hrobu a nevinnou krev jeho, již postříkána byla země a stěny, vodou smyli. Když ale druhého dne ráno vstali, uzřeli na témž místě vyliitou krev, i smyli ji opět. Když však vstali třetího dne, opět uzřeli vyliitou krev na zmíněném místě, kterouž po třetí vodou smyli. I odebrali se ryche do města Prahy a všechny přívržence jeho zavraždili a kněžstvo jeho pronásledovali, jakož psáno jest: „udeřím pastýře a rozprchnou se ovce.“ Však vrahové oni, kteří jej zabili, od zlých duchů pronásledování jsouce utekli a neobjevili se více; i umřeli jedni štekajíce jako psi a skřípajíce zuby, druzí chřadli a hluší zůstali až do smrti. Když bylo tělo jeho po tři leta v témž místě pochováno leželo, zdálo se některým ve snu, aby přenesli je do chrámu, který sám byl vystavěl. I vstavše o půl noci vyzdvihli tělo jeho ze hrobu a položili je na vůz. I přišli s ním k potoku, který rozvodněn byl a pobřežní louky zatápěl, a nemohli přejíti. I vyšli truchliví hledat dříví, aby udělali most; když se ale navrátili, uzřeli za potokem státi vůz se svatým tělem nesmočený. Což máme medle o tom souditi, než že síla všemohoucího boha přenesla jej? Vozkové pak vidouce zázrak ten divili se velmi. Přišedše pak se svatým tělem k zmíněnému chrámu a rozžhavše teprv tuto světlo s podivením uzřeli je neporušené a všechny rány jeho zhojené. Pouze jedna rána byla krvavá, kterou totiž z počátku bratr jeho mu zasadil. Přenešení jeho slaví se 4. března.

mortui sunt, alii autem aridi, et surdi usque ad mortem permanserunt. Requievitque corpus eius in eodem loco tres annos, et visum est in somnis nonnullis, ut transferrent illud ad ecclesiam, quam ipse construxit. Qui consurgentes media nocte corpus eius de sepulcro sumpserunt, et posuerunt super plaustrum, et venerunt cum eo ad torrentem, cuius inundatio extra ripam per prata fluebat, et transire non quiverunt. Qui dum nimio moerore obtenti quaerere ligna, ut pontem facerent, revertentes se viderunt trans torrentem plaustrum stantem cum sancto corpore non humidum. Et quid nobis de hoc animadvertendum est, nisi quod virtus omnipotentis dei transportavit illud. Illi quoque aurigae cernentes hoc prodigium valde mirati sunt, et sic venerunt ad ecclesiam praedictam cum eo. Tunc quoque lumine incenso, intuentes viderunt corpus eius integrum, et omnia vulnera eius sana. Tantum vulnus unum sanguineum erat, quod frater eius primitus vulneravit. Et translatio eius celebratur III. Nonas Martii.

Venientes autem fideles populi cum ymnis et canticis condiderunt illud in sarcofago, et sepelierunt iuxta altare, ubi opitulante domino per intercessionem eius multa operantur mirabilia usque in praesentem diem. De quibus nimirum loqui nobis aliquid oportet. Quia longe post haec in carcere plurimi homines iacebant in ligno inclusi, et unicuique torques fuit ferreus in collo, et hi omnes in angustiis suis dominum omnipotentem deprecabantur dicentes: domine deus per merita et orationes beati Uendezlavi adiuva nos. Nocte autem insecuta quasi tintinabulum sonuit in auribus eorum, et lux refulsit in carcere, et tetendit se lignum velut arcus, et extraxerunt pedes suos de ligno. Tunc omnes vociferabantur unanimiter dicentes: domine deus miserere nobis. Mox adfuit Christi virtus, et uniuscuiusque torques confrixus (sic) cecidit de collo in terram. Et dimissi de carcere ambulantes per agrum narrabant ea, quae sub oculis viderant, opera domini magna. Quo viso miraculo unus paganus, qui in eadem custodia detentus servabatur, vocit domino dicens: si dominus adiuvat me per merita beati Uendezlavi, credo in Christum, et dabo filium meum ei in servitium. De quo statim omnia vincula

Přišedší pak věřících zástupové za prozpěvování nábožných písní uložili je do rakve a pochovali vedle oltáře, kdež s pomocí páně a prostředkováním jeho mnohé divy se dějí až po dnešní den. O těchto musíme ovšem něco pověděti. Drahně času uplynulo potom, když jednou velmi mnoho vězňů v kládě sténalo každý železné pouto maje okolo krku; ti pak všichni v úzkostech svých pána všemohoucího prosili řkouce: „pane bože, pro zásluhy a k přimluvě svatého Václava pomozíš nám.“ V následující pak noci zaslechli jakoby zvonění, a světlo ozářilo vězení: i roztábla se kláda jako oblouk, tak že nohy své z ní mohli vytáhnouti. Tu všichni jednohlasně volali řkouce: „pane bože, smiluj se nad námi.“ Ihned ukázala se moc Kristova, neboť řetězy rozlámány spadly s krků všech na zemi. Propuštění byvše z vězení, kudy šli, vypravovali o velkých skutečích páně, jež vlastněma očima byli spatřili. Uzřev zázrak ten jistý pohan, který v témž vězení se nalezal, zaslíbil se pánu řka: „pomůže-li mně pán skrze zásluhy svatého Václava, uvěřím v Krista a oddám syna svého službě jeho.“ I spadla s něho ihned všechna železná pouta. Když pak jej opět a opět těsněji spoutali a opět jako prvé s něho

ferrea ceciderunt, quem iterum, iterumque artius incluserunt, et rursum sicut et ante ceciderunt ab eo compedes, qui continuo dimissus, et sancta fide instructus baptizatus est, et postea plurimos vixit annos. Alius quoque eodem modo iussus fuerat retrudi in carcerem, a quo similiter cuncta argumenta vinculorum disrupta ceciderunt, quem increduli statim comprehendentes vendiderunt longinquis paganis. Qui dum duceretur ab eis, meritis beati Vendezlavi sicut et frequenter ceciderunt catenae de manibus eius, et torques de cervice eius, qui, etsi gentiles erant, cernentes mirabilia dei, eum dimiserunt. Postea quoque alium iussit princeps claudi in carcere, qui in suspiriis frequenter dominum invocabat dicens: domine deus per merita beati Vendezlavi adiuva me. Et dum obdormivit statim, expergiscitur, stans extra carcerem in plateis, et neque compedes erant in pedibus eius, neque manicae in manibus, neque torques in collo eius. Et regressus ad vicarium, narravit quomodo mirabiliter dei virtute raptus esset de carcere, quem et dimiserunt. In eadem civitate erat quaedam mulier paupercula caeca et debilis. Quae cum ecclesiam ingressa esset, ante tumulum beati Vendezlavi prostravit se, et tamdiu oravit, quo visum recepit, et soluta est manus eius. Interea vero ligaverunt unum virum illi, quibus aliquid debebat, et fortuito eum vinctum sedere fecerunt sub eadem ecclesia, qui dum extendit manus ligatas in inferiorem valvam ecclesiae dicens: deus adiuva me per intercessionem beati Vendezlavi, illico solutae sunt manus eius, et dimiserunt eum.

Fuit vir claudus in provincia Francorum, cui in somnis apparuit vir in vestibus albis exortans eum atque dicens: surge, et vade in civitatem Pragam in ecclesiam sancti Viti, ubi requiescit corpus beati Vendezlavi, et ibi recipies sanitatem. Quo dissimulante demum in somnis idem vir eisdemque amictus vestibus astans, qui et ante apparuerat ei, dixit: cur non implesti iussionem meam, et non venisti, ubi recepturus es gressum? Ille vero dixit: eo, domine, et surgens venit claudicans ad negotiatores, et dedit illis mercedem. Illi autem assumentes eum in currum venerunt cum eo usque ad praedictam ecclesiam, in qua etiam orationem fudit, et pro-

okovy spadly, propuštěn jest. I vyučiv se svatě víře dal se pokřtiti a po dlouhá leta byl živ. Jiného pak týž způsobem osvobozeného a znova uvězněného, když podobně všechna pouta rozlámana s něho spadla, nedadouce mu víry vzali a prodali vzdáleným pohanům. Tito pak, když skrze zásluhy svatého Václava na cestě častěji za sebou řetězy s rukou a okovy s šíje jeho spadly, ačkoli byli pohané, vidouce divy boží propustili jej. Později ještě jiného dal kníže zavřítí do vězení, který vzdychaje stále pána vzýval řka: „pane bože, pro zásluhy svatého Václava pomozíš mi.“ Probudiv pak se ze sna stál mimo žalář na ulici bez okovů na nohou a rukou a bez řetězu na krku; i navrátil se k správci a vypravoval, kterak zázračně pomocí boží z vězení se dostal. Také jeho propustili. V témž městě byla jistá chudičká žena slepa a na ruce chroma. Ta všedši do chrámu a pokleknuvši před hrobem svatého Václava tak dlouho se modlila, až zraku nabyla a rukama volně pohybovala. Jednoho pak člověka svázali věřitelé a posadili náhodou vedle téhož chrámu; ten rozpjal svázané ruce k dolejšim dvěim chrámu řka: „bože, pomozíš mi skrze přimluvu svatého Václava.“ Ihned volny jsou ruce jeho; i propustili jej.

Byl jeden chromý člověk v zemi Francké, jemuž ve snách zjevil se muž v bílých šatech napomínaje jej a řka: „vstaň a jdi do města Prahy do chrámu svatého Vítá, kde odpočívá tělo svatého Václava; i obdržíš tam zdraví opět.“ Když pak člověk tento se tvářil, jakoby nerozuměl, opět ve snách týž muž těmitěž šaty oděn, který se mu prvé byl zjevil, přistoupil k němu a řekl: „proč nevyplnil jsi přikázání mého a nepřišel jsi tam, kde dojdeš uzdravení svého?“ On pak řekl: „půjdu, pane“; a vstav přišel kulhaje ke kupcům a zaplatil jim. Oni pak naložili jej na vůz a přijeli s ním až k zminěnému chrámu. Když tu modle se u přítomnosti lidu na kolena sklesl, milosr-

tinus corruit coram populo in pavimento, et per dei misericordiam consolidata sunt genua eius, et bases, et plantae, et surgens gratias agebat deo et beato Vendzlavo, ob cuius merita dominus deus ei auxiliari dignatus est.

Proinde obsecramus te, o beatissime domine Vendzlave, ut sicut plurimos nuper per tuam sanctissimam orationem de carcere et de vinculis homines dominus liberavit, ita nunc pro innumeris nostris iniquitatibus apud eundem clementem patrem sis idoneus interventor, qui nos tua pia oratione placatus in praesenti saeculo custodire, et indesinenter confortare in suo sancto servitio dignetur, et ab omnibus insidiis inimicorum visibilium atque invisibilium potenter defendat, et omnem morbum procul abiciat, et de instantibus periculis eruat, et a mundialibus excessibus et tristitiis atque curis clementer [nos] eripiens, spiritualibus virtutibus ditet, et non sinat dies nostros finire, antequam nostra peccata praeterita, praesentia, futuraque dimittat, malignorum spirituum incursiones a nobis procul abiciat, et non inducat in temptationem; sed det nobis tranquillam vitam, in qua degentes glorificemus dominum patrem omnipotentem, et cum iudex advenerit dominus Jesus Christus in finem saeculi, nos segregatos ab hoedis statuatur inter oves in dextera parte, et audire nos faciat desiderabilem vocem, quam et iustis suis venturus est dicere: venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum ab initio saeculi; quod ipse praestare dignetur Jesus Christus filius dei vivi, qui cum aeterno patre et spiritu sancto paraclito vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

denstvím božím narovnány jsou nohy jeho. I vstav díky vzdával bohu a svatému Václavu, skrze jehož zásluhy pán bůh pomoci mu ráčil.

Protož prosíme tě, svatý Václave, jakož pán skrze nejsvětější přimluvu tvou nedávno velmi mnohé lidi z vězení a z okovů vysvobodil, abys tak též i nyní pro nesčíslné nepravosti naše laskavým byl prostředníkem u téhož milostivého otce, aby nás tento skrze laskavou přimluvu tvou v tomto životě chrániti a neustále ve své svaté službě utvrzovati ráčil, nás přede všemi úklady nepřátel vidomých a nevidomých mocně opatroval, nemocí chránil, z hroziech nebezpečností vysvobodil, světských prostopášností, útrap a starostí milostivě zbavil, duševními ctnostmi obdařil, a nedal nám ze života tohoto vykročiti prvé, než by hříchy naše minulé, přítomné a budoucí odpustil, aby úklady zlých duchů od nás odvrátil, aby nás neuvodil v pokušení, nýbrž aby nám dal pokojný život, abychom žijíce oslavovali pána otce všemohoucího, a až přijde pán Ježíš Kristus na konci věku soudit, odděliv nás od beranů postavil nás mezi ovce na pravici a zaslechnouti nám dal přežádovaná slova, jež k spravedlivým svým přijde promluvit: „poděte, blahoslavení otce mého, vejděte do království od počátku věku vám připraveného.“ Čehož účastny učiniti račiž nás Ježíš Kristus, syn boha živého, jenž s otcem a duchem svatým žije a kraluje na věky věkův. Amen.